

Ons nummer: O23.001625

Informatie raad/mededeling college

Onderwerp	Gezondheidslandschap SWF
Commissie	Boarger en Mienskip
Collegebesluit d.d.	25 juli 2023
Portefeuillehouder	Marianne Poelman
Team	Strategie & Programma's
Adviseur	Ageeth Thibaudier

Reden informatieverstrekking actieve informatie van het college

Collegebesluit

Het college van burgemeester en wethouders besluit de raad met actieve info te informeren over stappen die de gemeente Súdwest-Fryslân heeft gezet om te komen tot een toekomstbestendig gezondheidslandschap.

Inleiding

Op 20 juni 2023 hebben de vier Friese ziekenhuizen en de zorgverzekeraar (De Friesland) laten weten dat ze op termijn nog maar plaats zien voor drie (in plaats van vier) ziekenhuizen in Friesland. Daarbij gaan ze uit van één exclusief scenario en dat is het bouwen van een nieuw fusie-ziekenhuis in Joure. De ziekenhuislocaties van Antonius Sneek en Tjongerschans Heerenveen moeten daarin opgaan en zullen dan verdwijnen. De vier Friese ziekenhuizen en de zorgverzekeraar geven aan dat de haalbaarheid van dit scenario de komende tijd verder wordt onderzocht. De onderbouwing van dit besluit is geënt op de uitkomsten van het rapport van Onderzoeksbureau Gupta¹. De uitkomsten van dit onderzoek zijn nog niet openbaar gemaakt.

Tijdens de raadsvergadering van 22 juni 2023 heeft wethouder Poelman aangegeven de raad voor het zomerreces actief te zullen informeren over de stappen die de gemeente heeft gezet met betrekking tot het veranderende gezondheidslandschap.

Op 20 juli 2023 heeft de raad unaniem een motie aangenomen over voorgenomen sluiting van het ziekenhuis Sneek. Met de motie heeft de raad het college o.a. opgedragen om initiatief te nemen tot het uitdenken en verder brengen van verschillende plannen en scenario's. Dit om zorg kwalitatief hoog en voldoende dichtbij te organiseren in onze gemeente met veel kernen.

In deze actieve informatie wordt uiteengezet wat het college heeft gedaan, welke scenario's en locaties er zijn verkend en wat wij de komende tijd gaan doen.

De beste scenario's en locaties

Zodra wij begrepen dat de ziekenhuizen en de zorgverzekeraar toekomstscenario's aan het ontwikkelen waren, zijn wij een parallel proces gestart naar de beste scenario's en locaties voor onze inwoners, bedrijven, instellingen, zorgpartners en zorgopleidingen. Het college heeft een aantal scenario's (met locaties) geanalyseerd en op een aantal aspecten gewogen.

Overall conclusie is dat er 4 sterke punten zijn om voor Sneek te kiezen als locatie voor een toekomstbestendig ziekenhuis. Deze punten zijn:

1. Door de aanwezigheid van de MBO-zorgopleidingen (en de middelbare scholen) heeft de gemeente Súdwest-Fryslân de mogelijkheid om het ziekenhuis te ondersteunen met opleiden en het vinden van personeel. In Joure wordt momenteel geen MBO-zorgopleiding aangeboden.
2. Sneek heeft een goede verbinding met het openbaar vervoer. Dit draagt bij aan de aantrekkelijkheid van de MBO-zorgopleidingen en de bereikbaarheid van het ziekenhuis. Ook

---

¹ In opdracht van de vier ziekenhuizen en De Friesland

is dit belangrijk voor patiënten, bezoekers en zorgpersoneel. In vergelijking met Joure is dit een groot voordeel.

3. Bij (ver)nieuwbouw in Sneek kan de gemeente Súdwest-Fryslân flexibiliteit in het bestemmingsplan geven voor toekomstige (ver)nieuwbouw. Daarnaast zien we kansen voor 'campus-achtige' ontwikkelingen, waarbij opleiding, wonen en werken in de nabijheid van het ziekenhuis gerealiseerd wordt.
4. De leefomgeving in Sneek, met een combinatie van natuur en een stad met een breed voorzieningenniveau, maakt de regio een aantrekkelijke plek voor zorgpersoneel om te gaan wonen en ook een aantrekkelijke plek om zorg aan te bieden.

Het beste voor de regio!

Ontwikkelingen in het gezondheidslandschap van gemeente Súdwest-Fryslân vragen om veranderingen in de organisatie van zorg. Door vergrijzing krijgen we te maken met een toename in zorgvraag en dit gaat gepaard met een toenemende arbeidskrapte. Deze ontwikkelingen zorgen voor een groei in zorguitgaven en een toenemende druk op de zorg.

Wij vinden bereikbare, betaalbare en kwalitatief goede zorg voor onze inwoners, ondernemers, werknemers en gasten ontzettend belangrijk. Vooral moet zorg ook bereikbaar blijven voor het platteland. Het platteland waar de provincie de komende coalitieperiode ook vol op inzet. Als gemeente maken wij ons, in dit kader, hard om de belangen van inwoners en verbonden partijen te behartigen. Wij willen het beste voor de regio.

En dat wil het rijk ook. In het rapport 'Elke regio telt!' riepen de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving en de Raad voor het Openbaar Bestuur het kabinet op het regionaal beleid te wijzigen. Het huidige beleid versterkt vooral regio's die al sterk zijn. De raden constateerden een toename van onwenselijke verschillen tussen Nederlandse regio's, bijvoorbeeld op het gebied van voorzieningen voor zorg, onderwijs, infrastructuur en werkgelegenheid. Bij het maken van beleid moet de nadruk niet alleen liggen op doelmatigheid, maar ook op de gevolgen voor de samenleving en leefomgeving in alle delen van Nederland.

De kwaliteit van wonen, werken en leven moet het uitgangspunt zijn voor het handelen van de Rijksoverheid. In alle regio's in Nederland. Dat schrijft minister Bruins Slot (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) in de kabinetsreactie op het rapport 'Elke regio telt!'. Het Rijk heeft de afgelopen decennia te lang geïnvesteerd in gebieden die al sterk zijn, wat leidde tot onwenselijke verschillen tussen regio's en het gevoel dat de overheid er niet voor iedereen is. Het kabinet benoemt nu acties om dit aan te pakken, en wil deze zomer samen met inwoners, medeoverheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties beginnen aan de uitwerking hiervan.

Een toekomstbestendig gezondheidslandschap voor alle inwoners, dat is waar alle partijen bij gebaat zijn. Wij willen graag het belang van de inwoner vertegenwoordigen en roepen daarom ook op om het gesprek te voeren, open en eerlijk. Daarin zien we ook een rol voor de provincie Fryslân, aangezien dit gemeente-overstijgend is.

De gemeente moet samen met regionale (zorg)partners werken aan regioplannen om de doelstellingen van het landelijke beleid te realiseren. In bijlage 1 zijn de achtergronden over de ontwikkeling van het gezondheidslandschap in SWF nader uiteengezet.

Gesprek over scenario's

De gemeente is niet formeel betrokken bij beslissingen over de toekomst van Antonius Ziekenhuis. De beslissing ligt voor het grootste gedeelte bij de zorgverzekeraar die verantwoordelijk is voor het zorgaanbod van haar verzekerden. De afgelopen jaren hebben zich in Nederland meerdere sluitingen en fusies van ziekenhuizen voorgedaan in Nederland.

Om goed voorbereid te zijn, denkt de gemeente na over haar handelingsperspectief. Wij kunnen onafhankelijk van het toekomstscenario, diverse acties ondernemen om goede zorg voor de

inwoners in de regio te borgen. We zijn sinds eind 2022 bezig om een goed beeld te vormen van de consequenties van het sluiten van het Antonius Ziekenhuis voor inwoners, ondernemers, werknemers en economie. Daarbij hebben we door SiRM laten onderzoeken welke scenario's plausibel zijn. Wij hebben drie scenario's met zes locaties voor een ziekenhuis in Sneek onderzocht.

Deze scenario's en locaties zijn met de Raad van Bestuur van het Antonius besproken. Zij hebben aangegeven twee van de zes locaties interessant te vinden, als plan B. Wij hebben uitgesproken dat niet uitgesloten is dat plan B van het Antonius in de toekomst het betere plan is. Daarom werd het college des te meer verrast door het nieuws dat de ziekenhuizen in beide gemeenten op termijn verdwijnen. Wij waren immers in de veronderstelling in gesprek te zijn over verschillende scenario's en niet over één exclusief scenario voor een ziekenhuis in Joure.

Hieronder nemen wij de raad mee in de verschillende scenario's die er zijn en de redenen waarom het ziekenhuis volgens ons in Sneek moet blijven. Wettelijk is bepaald dat een zorgaanbieder die plannen heeft om het aanbod van acute zorg, bijvoorbeeld de Spoedeisende hulp (SEH) geheel of gedeeltelijk te sluiten een zorgvuldig besluitvormingsproces moet volgen met alle betrokkenen. En op zijn minst verwachten wij dat ze de door ons aangeboden alternatieven serieus op haalbaarheid gaan onderzoeken.

Drie scenario's

Uit analyse (van SiRM d.d. 4 januari 2023) is naar voren gekomen dat er voor het Antonius in de toekomst drie mogelijke scenario's zijn, te weten:

1. Antonius blijft.
2. Antonius anders.
3. Antonius verhuist.

Antonius blijft

Bij 'Antonius blijft', blijft het Antonius in Sneek met daarbij een Spoedeisende Hulp (SEH) en huisartsenpost. De grootste uitdaging is hierbij het vinden van voldoende personeel. Bij onvoldoende gekwalificeerd personeel zal het zorgaanbod alsnog versralen.

Antonius anders

Bij 'Antonius anders' zal er geen sprake meer zijn van een volwaardig ziekenhuis. De SEH zal sluiten en ook de huisartsenpost zal verdwijnen. Voor complexe zorgvragen zal verder gereisd moeten worden.

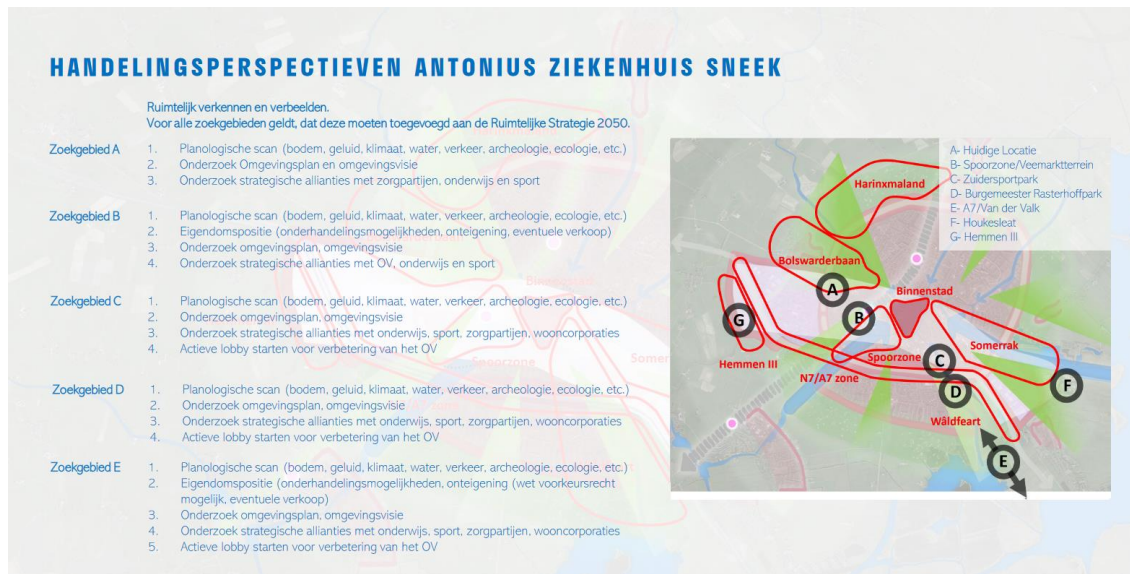
Antonius verhuist

Bij 'Antonius verhuist' is gekeken naar een eventuele fusie met Tsjongerschans. Dit scenario biedt meerdere opties voor de locatie van het fusieziekenhuis, waaronder Sneek-Zuid, Heerenveen en Joure. Wanneer gekozen wordt voor een optie buiten Sneek, zal de SEH en de huisartsenpost verdwijnen uit Sneek en zullen de meeste inwoners uit de gemeente verder moeten reizen. Voor de lange termijn is dit scenario toekomstbestendig, doordat het ziekenhuis een groter verzorgingsgebied krijgt, waardoor de kans op een breed aanbod aan medisch specialistische zorg groter is. Zoals aangegeven zijn er volgens ons vier hele sterke punten om te kiezen voor Sneek.

Zes locaties onderzocht

Naast het onderzoek naar de diverse scenario's is er ook een ruimtelijke verkenning uitgevoerd (Kuiper Compagnons, d.d. 15 februari 2023), naar kansrijke locaties in en om Sneek die passen bij de drie hiervoor genoemde scenario's.

Uit dit onderzoek zijn zes locaties gekomen, die geschikt zijn voor een toekomstig ziekenhuis. In een overleg met de Raad van Bestuur van het Antonius zijn deze zes locaties besproken, daarbij heeft het Antonius interesse heeft getoond in twee locaties, waaronder de huidige locatie en Sneek Zuid.

Afb. 1 - ruimtelijk verkende locaties

Deze locaties hebben voldoende omvang voor een groter ziekenhuis. De variant die hier goed bij past is dat Antonius fuseert en de hoofdlocatie wordt. De zuidelijke locatie bevindt zich in een gebied dat deels bestaat uit sportgebieden en parkfuncties grenzend aan water. Dit biedt kansen voor preventie en revalidatie. Als preventie denken we hier aan mogelijkheden voor sport, fitness, wellness en park- en waterrecreatie. Voor beide locaties geldt dat een gezondheidscampus of de combinatie met een onderwijscampus passend is.

Resumé

Als gemeente staan we voor betaalbare, bereikbare en kwalitatief goede zorg voor onze inwoners. De gemeente heeft geen (formele) beslissingsbevoegdheid over ontwikkelingen van het Antonius Ziekenhuis, maar dergelijke beslissingen hebben wel direct gevolgen voor onze inwoners.

Omdat sluiting van het ziekenhuis niet alleen gevolgen heeft voor de gemeente Súdwest-Fryslân, maar ook voor onze buurgemeenten (De Fryske Marren en Heerenveen), zijn we gezamenlijk en constructief met elkaar in gesprek.

We zetten natuurlijk in op de lobby en hebben contacten, waaronder de vaste Kamercommissie. Zo zijn er door Julian Bushoff (Tweede Kamerlid van de PvdA) en Joba van den Berg (Tweede kamerlid van het CDA) al vragen zijn gesteld aan demissionair minister Ernst Kuipers van Volksgezondheid over de voorgenomen sluiting van het ziekenhuis in Sneek en Heerenveen.

Welk scenario zich ook zal ontfouwen, wij zullen ons blijven inspannen om de beschikbaarheid, bereikbaarheid en kwaliteit van de zorg voor de inwoners van de regio te behouden. Onafhankelijk van het toekomstscenario kunnen we acties ondernemen zoals:

- De fysieke toegankelijkheid van de zorg (beter) faciliteren.
- Ondersteunen van zorgopleidingen ter bestrijding van arbeidsmarktcrapte in de zorg
- Effectief communiceren rondom het gezondheidslandschap

Wij blijven in gesprek met alle betrokken partijen en willen nogmaals herhalen dat de overall conclusie van ons onderzoek is dat er 4 sterke punten zijn om voor Sneek te kiezen als locatie voor een toekomstbestendig ziekenhuis. Wij vinden het van belang dat de door ons aangedragen alternatieven serieus op haalbaarheid worden onderzocht!

Een toekomstbestendig gezondheidslandschap voor alle inwoners, dat is waar alle partijen bij gebaat zijn. Wij willen graag het belang van de inwoner vertegenwoordigen en roepen daarom ook

op om het gesprek te voeren, open en eerlijk. Daarin zien we ook een rol voor de provincie Fryslân, aangezien dit gemeente-overstijgend is.

Als elke regio écht telt voor de landelijke overheid, dan moet integraal gekeken worden naar hoe het gezondheidslandschap in een regio als Zuidwest Friesland toekomstbestendig gemaakt kan worden. Anders verliest de regio veel meer dan alleen een ziekenhuis. Daar zien we ook een belangrijke rol voor de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Op 21 september 2023 zullen we de raad nader informeren over de ontwikkelingen in het gezondheidslandschap. De voorzitter van de Raad van Bestuur heeft toegezegd de gemeenteraad zelf te zullen informeren over het door hen voorgenomen besluit en het vervolgproces.

Bijlage 1 - achtergronden over de ontwikkeling van het gezondheidslandschap in SWF

Wat speelt er in de zorg?

De vraag naar zorg stijgt sneller dan het aanbod. We leven langer en er zijn daardoor steeds meer ouderen ten opzichte van het aantal werkenden. Ook het aantal chronisch zieken en mensen met meerdere aandoeningen neemt toe. Juist in de zorg komen we handen tekort. Die tendens bestaat al langer, maar werd tijdens de coronacrisis extra zichtbaar. In alle zorgsectoren zien we nu de spanning tussen vraag en aanbod toenemen. Om deze tendens een halt toe te roepen heeft het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in september 2022 samen met 14 partijen, waaronder de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), het Integraal Zorgakkoord (IZA) ondertekend. In het IZA zijn doelen gesteld om de zgn. transformatie van zorg te kunnen realiseren. Binnen IZA ligt de regierol in de regio bij de preferente zorgverzekeraar en gemandateerde gemeente samen. In Friesland zijn dat De Friesland Zorgverzekeraar en gemeente Smallingerland. Waarbij de gemeenten Leeuwarden, Heerenveen en Súdwest-Fryslân gemandateerde gemeente Smallingerland ondersteunen als zogenaamde koppelgemeenten.

Daarnaast is in februari 2023 het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ondertekend door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), GGD GHOR Nederland, Zorgverzekeraar Nederland (ZN) en het ministerie van VWS. In het GALA zijn afspraken gemaakt op het gebied van gezondheid en welbevinden. Daarmee bouwen we aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak van preventie, gezondheid en sociale basis. Gemeente Súdwest-Fryslân is portefeuillehouder GALA voor de Friese gemeenten.

De gemeente SWF zet in op positieve gezondheid en heeft in de bestuurscommissie Gezondheid van de veiligheidsregio het thema 'leefstijl' uit te dragen. Daarmee zijn we ook portefeuillehouder van de Friese preventie aanpak (FPA). Samen met de vier gemeenten (SWF, Leeuwarden, Smallingerland en Heerenveen) voeren we een stevige lobby naar het ministerie van VWS. De staatssecretaris van Ooijen heeft recent toegezegd Friesland als proeftuin voor preventie aan te wijzen.

In Friesland is er ook een tekort aan personeel. In het [regiobeeld](#) dat in het kader van het IZA is opgesteld is te lezen dat het personeelstekort in Friesland stijgt van 4,5% in 2021 tot 9,4% in 2030.

Het tekort aan personeel zien we in onze gemeente ook al sterk. Het aantal huisartsenpraktijken in onze gemeente is de laatste jaren afgenomen, doordat er geen opvolging gevonden kon worden. Inwoners moeten daardoor verder reizen om een huisarts te kunnen bezoeken. Ook zijn er veel openstaande vacatures bij de thuiszorginstellingen en het ziekenhuis.

De juiste zorg op de juiste plek

Een beweging in de zorg waar al meerdere jaren sprake van is, is de juiste zorg op de juiste plek. Met deze beweging moet de zorg zo laag drempelig geleverd worden. Thuis waar het kan en in een instelling als het moet. Behandelingen waarvoor je voorheen opgenomen moest worden in een ziekenhuis, vinden nu poliklinisch en thuis plaats. De juiste zorg op de juiste plek vraagt daarmee voldoende zorgverleners dichtbij de inwoners (zoals bijvoorbeeld huisartsen, wijkverpleging, fysiotherapeuten, etc.), maar ook ondersteuning van het netwerk.

Bijlage 2 - Overzicht conclusies onderzoeksrapporten

Hieronder treft u integraal de conclusies uit de rapporten aan.

SiRM rapport d.d. 4 januari 2023

4 Reageer flexibel op scenario's

De gemeente Súdwest-Fryslân kan, onafhankelijk van het toekomstscenario, diverse acties ondernemen om goede zorg voor haar inwoners te borgen. Er zijn (beperkte) mogelijkheden op toegankelijkheid van zorg, arbeidskrachte en communicatie. Daarnaast is er, afhankelijk van het toekomstscenario, extra aandacht wenselijk op enkele mogelijke actiepunten.

De gemeente heeft geen formele invloed op de beslissing van Antonius Ziekenhuis over haar toekomst. Echter kan de gemeente wel acties ondernemen om goede zorg voor haar inwoners te borgen. Hierbij onderscheiden we acties die nodig zijn ongeacht welk toekomstscenario zich voordoet (§4.1) en acties die afhankelijk zijn van het scenario (§4.2).

4.1 De gemeente Súdwest-Fryslân kan acties ondernemen onafhankelijk van het toekomstscenario

4.1.1 De gemeente Súdwest-Fryslân kan de toegankelijkheid van zorg voor haar inwoners beperkt faciliteren

Een doel van de gemeente Súdwest-Fryslân is het (waar mogelijk) toegankelijk houden van zorg voor haar inwoners. Dit is een uitdaging aangezien in de komende jaren de zorgvraag naar verwachting groeit terwijl de arbeidskrachte groter wordt. Zo is er in Friesland op diverse plekken al een tekort aan huisartsen. De gemeente Súdwest-Fryslân zou (waar mogelijk) kunnen bijdragen aan het aantrekken van meer huisartsen.

Een andere manier waarop de gemeente Súdwest-Fryslân dit kan doen is door (verdere) samenwerking tussen zorgaanbieders zoals ziekenhuizen, huisartsen en wijkverpleging te faciliteren. De gemeente kan bijvoorbeeld samenwerking tussen medisch specialisten uit de Friese ziekenhuizen en andere zorgaanbieders stimuleren door ruimte beschikbaar te maken voor een gezondheidscentrum. Hierbij kan gedacht worden aan de samenwerking met huisartsen om anderhalvelijnszorg (verder) vorm te geven, eventueel op meerdere locaties in de gemeente. In het geval van anderhalvelijnszorg kunnen de huisarts en de medisch specialist bijvoorbeeld gezamenlijke spreekuren houden. Dit is gunstig voor de patiënt omdat die gelijk geholpen kan worden en dit vermindert zo het aantal doorverwijzingen naar het ziekenhuis.

Ook in het stimuleren van digitale zorg ligt een mogelijke rol voor de gemeente. Dit kan door het vergroten van de digitale vaardigheid van de inwoners van Súdwest-Fryslân. Op deze manier zijn er meer mensen die gebruik kunnen maken de digitale mogelijkheden die een steeds grotere plaats verwerven in het zorglandschap.

situatie met een fusieziekenhuis in Sneek-Zuid zal er minder behoefte zijn aan andere organisatievormen rondom medisch specialistische zorg op de oude locatie van Antonius.

Naast een buitenpolikliniek of zelfstandige behandelcentra in Sneek, kan de gemeente ook het aanbod van medisch specialistische zorg op andere plekken in Súdwest-Fryslân bevorderen. Omdat de gemeente een uitgestrekt plattelandsgedebied is, zou het faciliteren van anderhalvelijnszorg in bijvoorbeeld Bolsward of Workum een deel van de inwoners reistijd besparen.

Daarnaast kan de gemeente Súdwest-Fryslân een goede infrastructuur met andere verschillende logische plekken in de gemeente naar het ziekenhuis faciliteren. Dit is belangrijk voor patiënten, bezoekers en zorgpersoneel.

Arbeidsmarkt

Bij verhuizing of overgang naar een buitenpolikliniek zal een deel van het (zorg)personeel alternatieve werkgelegenheid nodig hebben. Dit geldt met name voor mensen met een baan in het facilitair bedrijf. Om hierbij te helpen zou in zo'n geval de gemeente een evenement kunnen organiseren waarbij alternatieve werkgevers aanwezig zijn en mensen informatie over omscholingsmogelijkheden kunnen krijgen.

Communicatie

De gemeente heeft samen met het ziekenhuis, de zorgverzekeraar en andere zorgaanbieders een rol in het informeren van verschillende partijen over wat er staat te gebeuren en wat de mogelijkheden en consequenties zijn voor deze partij. Voor burgers kan het bijvoorbeeld spannend zijn dat Antonius Ziekenhuis verhuist of als buitenpolikliniek van een ander ziekenhuis verdergaat. Het informeren waar burgers welke zorg kunnen krijgen en wat er verandert in bereikbaarheid, is een taak die de gemeente op zich kan nemen. Maar ook in gesprekken met andere zorgverleners in de gemeente zoals Patyna, de thuiszorg en de huisartsen over de gevolgen van een verhuizing of overgang, kan een rol voor de gemeente liggen.

4.2.2 De gemeente Súdwest-Fryslân heeft ten minste vier sterke punten voor continuering van de huidige situatie

Om het scenario 'Antonius blijft' te stimuleren, kan de gemeente bouwen op vier sterke punten:

- Door de aanwezigheid van de MBO-zorgopleidingen (en in mindere mate de middelbare scholen) heeft de gemeente Súdwest-Fryslân de mogelijkheid om het ziekenhuis te ondersteunen met opleiden en het vinden van personeel. In Joure wordt momenteel geen MBO-zorgopleiding aangeboden.
- Sneek heeft een goede verbinding met het openbaar vervoer. Dit draagt bij aan de aantrekkelijkheid van de MBO-zorgopleidingen en de bereikbaarheid van het ziekenhuis.
- Bij (ver)nieuwbouw in Sneek kan de gemeente Súdwest-Fryslân flexibiliteit in bestemmingsplan geven voor toekomstige (ver)nieuwbouw.
- De leefomgeving in Sneek, met een combinatie van natuur en stad, maakt de regio een aantrekkelijke plek voor zorgpersoneel om te gaan wonen.

Daarnaast kan de gemeente in haar Woonvisie het inrichten van steunpunten voor thuiszorg in de wijk opnemen en hier met woningcorporaties afspraken over maken. Ook kan de gemeente ondersteuning bieden in ouderenhuisvesting, bijvoorbeeld in de realisatie van geclusterde woonvormen.

4.1.2 Het ondersteunen van zorgopleidingen draagt bij aan het bestrijden van de arbeidsmarktkrapte in de zorg

Nagenoeg alle zorgaanbieders in Nederland hebben in meer of mindere mate te maken met arbeidskrapte. De gemeente Súdwest-Fryslân is op dit moment al meer vergrijsd dan de gemiddelde Nederlandse gemeente, waardoor deze krapte hier groter is. Een sterk punt van de gemeente Súdwest-Fryslân is de aanwezigheid van de ROC Friese Poort, waar onder andere zorgopleidingen worden aangeboden. Hierdoor heeft de gemeente Súdwest-Fryslân de mogelijkheid om zorgaanbieders te ondersteunen met het opleiden en het vinden van personeel. De gemeente kan de opleidingen ook ondersteunen, bijvoorbeeld door het faciliteren van een goede verbinding met het openbaar vervoer. Voor facilitair personeel dat werkzaam is in Antonius Ziekenhuis is het lastig inschatten of zij bij sluiting makkelijk een andere baan zullen vinden, of dat het nodig om deze mensen bij te scholen.

4.1.3 Wanneer er veranderingen plaatsvinden heeft de gemeente een rol om dit effectief met de betrokken partijen te communiceren

De gemeente heeft een mogelijke rol in de communicatie rondom het gezondheidslandschap in de gemeente. Daarbij is het belangrijk dat de gemeente ook goed communiceert met zorgaanbieders en de zorgverzekeraar, zodat alle partijen dezelfde boodschap delen met de inwoners van Súdwest-Fryslân. Hierbij kan de gemeente het gesprek aangaan met zorgaanbieders om beter te begrijpen wat zij nodig hebben om toekomstige zorgvraag adequaat te kunnen beantwoorden. Waar mogelijk kan de gemeente faciliteren door zorgaanbieders met elkaar in contact brengen of met buurgemeentes de samenwerking opzoeken. Verder is ook het contact met de zorgverzekeraar onderhouden, en goed begrijpen hoe zij het zorglandschap in de gemeente zien, nu en in de toekomst van belang om zorgaanbieders in de gemeente waar mogelijk te ondersteunen.

4.2 Afhankelijk van het toekomstscenario is extra aandacht wenselijk op enkele actiepunten

4.2.1 Zowel het scenario waarin Antonius Ziekenhuis verhuist als het scenario 'Antonius anders' vraagt om extra aandacht

Toegankelijkheid en bereikbaarheid van zorg

Naast de hoofdlocatie van een ziekenhuis is het ook mogelijk om medisch specialistische zorg in bijvoorbeeld een buitenpolikliniek of zelfstandige behandelcentra te leveren. In het geval van verhuizing naar Joure of Heerenveen of overgang naar een buitenpolikliniek kan de gemeente proberen deze andere organisatievormen rondom eenvoudige medisch specialistische zorg te stimuleren. Dit is met name belangrijk voor de oudere patiënt, voor wie reizen lastig is. In de

situatie met een fusieziekenhuis in Sneek-Zuid zal er minder behoefte zijn aan andere organisatievormen rondom medisch specialistische zorg op de oude locatie van Antonius.

Naast een buitenpolikliniek of zelfstandige behandelcentra in Sneek, kan de gemeente ook het aanbod van medisch specialistische zorg op andere plekken in Súdwest-Fryslân bevorderen. Omdat de gemeente een uitgestrekt plattelandsgebied is, zou het faciliteren van anderhalvelijnszorg in bijvoorbeeld Bolsward of Workum een deel van de inwoners reistijd besparen.

Daarnaast kan de gemeente Súdwest-Fryslân een goede infrastructuur met andere verschillende logische plekken in de gemeente naar het ziekenhuis faciliteren. Dit is belangrijk voor patiënten, bezoekers en zorgpersoneel.

Arbeidsmarkt

Bij verhuizing of overgang naar een buitenpolikliniek zal een deel van het (zorg)personeel alternatieve werkgelegenheid nodig hebben. Dit geldt met name voor mensen met een baan in het facilitair bedrijf. Om hierbij te helpen zou in zo'n geval de gemeente een evenement kunnen organiseren waarbij alternatieve werkgevers aanwezig zijn en mensen informatie over omscholingsmogelijkheden kunnen krijgen.

Communicatie

De gemeente heeft samen met het ziekenhuis, de zorgverzekeraar en andere zorgaanbieders een rol in het informeren van verschillende partijen over wat er staat te gebeuren en wat de mogelijkheden en consequenties zijn voor deze partij. Voor burgers kan het bijvoorbeeld spannend zijn dat Antonius Ziekenhuis verhuist of als buitenpolikliniek van een ander ziekenhuis verdergaat. Het informeren waar burgers welke zorg kunnen krijgen en wat er verandert in bereikbaarheid, is een taak die de gemeente op zich kan nemen. Maar ook in gesprekken met andere zorgverleners in de gemeente zoals Patyna, de thuiszorg en de huisartsen over de gevolgen van een verhuizing of overgang, kan een rol voor de gemeente liggen.

4.2.2 De gemeente Súdwest-Fryslân heeft ten minste vier sterke punten voor continuering van de huidige situatie

Om het scenario 'Antonius blijft' te stimuleren, kan de gemeente bouwen op vier sterke punten:

- Door de aanwezigheid van de MBO-zorgopleidingen (en in mindere mate de middelbare scholen) heeft de gemeente Súdwest-Fryslân de mogelijkheid om het ziekenhuis te ondersteunen met opleiden en het vinden van personeel. In Joure wordt momenteel geen MBO-zorgopleiding aangeboden.
- Sneek heeft een goede verbinding met het openbaar vervoer. Dit draagt bij aan de aantrekkelijkheid van de MBO-zorgopleidingen en de bereikbaarheid van het ziekenhuis.
- Bij (ver)nieuwbouw in Sneek kan de gemeente Súdwest-Fryslân flexibiliteit in bestemmingsplan geven voor toekomstige (ver)nieuwbouw.
- De leefomgeving in Sneek, met een combinatie van natuur en stad, maakt de regio een aantrekkelijke plek voor zorgpersoneel om te gaan wonen.

Bijlage 3 - Conclusies en handelingsperspectieven Ruimtelijke verkenning toekomst Antonius Sneek, d.d. 15 februari 2023

CONCLUSIES KANSRIJKE VARIANTEN PER ZOEKGEBIED

In totaal zijn zeven zoekgebieden in en om de stad Sneek aangewezen voor een plek voor het Antonius ziekenhuis, waarvan er twee niet haalbaar zijn, vanwege de moeilijke ontsluiting. Alle andere zoekgebieden lijken haalbaar voor tenminste één soort en maat ziekenhuis. Hierbij zijn de varianten uit het onderzoek van bureau SiRM meegenomen:

- Antonius blijft zelfstandig
- Antonius buitenlocatie
- Antonius fuseert en wordt hoofdlocatie

Bij zoekgebied A lijkt een klein ziekenhuis (S of M) het meest haalbaar. Denkbaar zijn de varianten Antonius blijft zelfstandig en Antonius fuseert en wordt buitenlocatie. Voor groei is weinig ruimte. De gebouwconfiguratie van het bestaande ziekenhuis lijkt exploitatie technisch niet optimaal. Faseringen zijn nodig om nieuwbouw goed te kunnen inpassen, maar leiden tot vele jaren verbouwingen op het terrein, wat niet wenselijk is.

Bij zoekgebied B lijkt ook een klein ziekenhuis (S of M) het meest haalbaar; de plek biedt beperkt ruimte. De ontsluiting via OV is hier wel optimaal, het station ligt naast het zoekgebied.

We denken hier dan ook aan de optie Antonius fuseert en wordt buitenlocatie, eventueel aangevuld met behandelcentra.

Zowel het zoekgebied C als zoekgebied D, aan weerszijden van de A7 zijn voldoende groot voor een groter ziekenhuis (L of XL). De variant die hier goed bij past is Antonius fuseert en wordt hoofdlocatie. De zoekgebieden bestaan deels uit sportgebieden en parkfuncties en grenzen aan water. Dit biedt meerwaardekansen voor preventie en revalidatie. Als preventiekansen denken we hier aan mogelijkheden voor sport, fitness, wellness en park- en waterrecreatie. Voor een gezondheidscampus of de combinatiekansen met een onderwijscampus zijn deze zoekgebieden zeer geschikt. Bij het zoekgebied C moeten dan naast de sportvelden ook naastgelegen percelen worden verworven.

Ook de buitenstedelijke locatie E lijkt voldoende groot voor een L en XL ziekenhuis met campusontwikkeling. Ook hierbij past de variant Antonius fuseert en wordt hoofdlocatie.

De locaties F en G zijn verder niet onderzocht, de ontsluiting is niet op overtuigende wijze te borgen in alle denkbare omstandigheden.

HANDELINGSPERSPECTIEVEN TOEKOMST ANTONIUS ZIEKENHUIS SNEEK

Positieve gezondheid is het credo, dit past bij het gevoel van brede welvaart in de gemeente Súdwest-Fryslân. Om dit te bereiken en versterken kan de gemeente veel bijdragen op het ruimtelijk en organisatorisch vlak. Om een toekomstbestendig, infrastructureel en op het gebied van samenwerking en netwerkvorming goed functionerend zorglandschap te realiseren zal goede bereikbaarheid op een passende locatie essentieel zijn.

Om de kracht van de omgeving en de stad verder tot zijn recht te laten komen zijn goede samenwerkingen met veel partijen nodig, zodat preventie integraal gedragen wordt en nationale en internationale preventie- en revalidatieprogramma's tot stand kunnen komen.

Voor alle keuzes die het Antonius ziekenhuis kan maken om de toekomst van het ziekenhuis in Sneek te borgen, kan de gemeente invloed uitoefenen en bijdragen door proactief te handelen. Per locatie zijn op de volgende pagina handelingsperspectieven opgenomen. We onderscheiden daarbij handelingen die voor

alle zoekgebieden gelden en specifieke handelingen, bedoeld voor de specifieke zoekgebieden.

Openbaar vervoer

Bereikbaarheid van het ziekenhuis is essentieel. Vervoersarmoede is een probleem in Súdwest-Fryslân. Dit probleem wil gemeente Súdwest-Fryslân aanpakken. Dat kan door acties en maatregelen te nemen om het lokaal en regionaal vervoersnetwerk te verbeteren. Het gaat dan in sterke mate om het openbaar vervoer- en (aansluitend) langzaam verkeersnetwerk en waternetwerk. Doel is alle zoekgebieden bereikbaar te maken voor iedereen. Hierbij kan een lightrailverbinding een goede aanvulling zijn, bijvoorbeeld op het voormalige tramlijntraject.

Planologische scan

Verder zal als generieke handeling voor elke keuze een planologische scan nodig zijn, om vroegtijdig problemen en complexiteit in beeld te brengen. Hierbij denken we aan aspecten als bodem, geluid, klimaat, water, verkeer, archeologie, ecologie, infrastructuur, etc.

Eigendomssituatie

Wanneer het ziekenhuis een duidelijke voorkeur voor een zoekgebied heeft, komt de eigendomssituatie in beeld. Er zal onderhandeld moeten worden met eigenaren over aankoop of er zal een onteigeningsprocedure onderzocht en gestart kunnen worden, wanneer de gemeente kan aantonen dat het ziekenhuis van wezenlijk belang is voor de stad. Bij een huidige agrarische functie is dit eenvoudiger en kan voorkeursrecht gevestigd worden.

Onderzoek omgevingsvisie en –plan.

Wanneer duidelijkheid over eigendom of gebruik van de grond van het zoekgebied ontstaat, kan de gemeente onderzoeken starten naar de wijzigingen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Dit kan onderzoeksmatig, maar kan de procedure direct gestart worden om tijd te winnen.

Strategische allianties onderzoeken

Onafhankelijk van het zoekgebied kan de gemeente helpen gesprekken te voeren met mogelijke stakeholders om strategische allianties te vormen. Dit zijn bijvoorbeeld zorgpartijen, gezondheids-, sport- en

wellnessorganisaties, onderwijsinstellingen, banken, verzekeraars, woningcorporaties of toeristische organisaties. Per locatie kan de gemeente samen met het ziekenhuis onderzoeken welke partijen interessant kunnen zijn.

Ruimtelijke Strategie

Voor elk zoekgebied geldt in ieder geval dat de keuze moet worden meegenomen in de Ruimtelijke Strategie Sneek 2050.

Op de volgende pagina is per zoekgebied aangegeven wat de generieke en specifieke handelingsperspectieven zijn.